ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Бухоро тумани

2024 йил 15 март

Бухоро туманлараро иқтисодий судининг судьяси Н.Солиевнинг раислигида, судья ёрдамчиси Б.Турсуновнинг котиблигида, даъвогар О.Хидиров (ишончнома ва буйруқ асосида) иштирокида, даъвогар "WBM Romitex" масъулияти чекланган жамияти манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат Палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармасининг жавобгар "Новметан Аслзодаси" фермер хўжалигидан 2.575.988.842 сўм асосий қарзни, 3.038.400 сўм жаримани ундириш тўғрисидаги даъво аризаси юзасидан қўзғатилган иқтисодий ишни ўз биносида очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

аниклади:

"WBM Romitex" масъулияти чекланган жамияти (матнда даъвогар деб юритилади) манфаатида Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат Палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармаси (матнда палата деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар "Новметан Аслзодаси" фермер хўжалиги (матнда жавобгар деб юритилади)дан 2.575.988.842 сўм асосий қарзни, 3.038.400 сўм жаримани ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъво аризасини кўллабкувватлаб, даъво аризасидаги важларни такрорлаб, даъво аризасини тўлик каноатлантириб беришни сўради.

Ишни кўриш вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор килинган палата, жавобгар суд мажлисига вакил иштирокини таъминламади. Суд, Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодекси (матнда ИПК деб юритилади)нинг 128, 170-моддаларини кўллаб, ишни уларнинг иштирокисиз кўриш мумкин деб хисоблайди.

Суд даъвогар вакилининг тушунтиришларини тинглаб, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, куйидагиларга асосан даъво талабини тўлик каноатлантиришни, суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим деб топади.

Суд муҳокамаси ва иш ҳужжатларидан аниқланишича, даъвогар (шартнома матнида "Тайёрловчи") ва жавобгар (шартнома матнида "Хўжалик") ўртасида 2023 йил 16 январда пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузилган.

Тарафлар ўртасида тузилган контрактация шартномаси шартларига кўра, Хўжалик Тайёрловчига 180 тонна пахта хом ашёси етказиб бериши, Тайёрловчи эса Хўжаликни сифатли уруғлик билан таъминлаш, махсулотни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлашни ўз зиммасига олган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55-моддаси биринчиучинчи қисмларига кўра, ҳар ким ўз ҳуқуқ ва эркинликларини қонунда тақиқланмаган барча усуллар билан ҳимоя қилишга ҳақли. Хар кимга ўз хукук ва эркинликларини суд орқали химоя қилиш, давлат органларининг хамда бошқа ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг қонунга хилоф қарорлари, ҳаракатлари ва ҳаракатсизлиги устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади.

Хар кимга бузилган ҳуқуқ ва эркинликларини тиклаш учун унинг иши қонунда белгиланган муддатларда ваколатли, мустақил ҳамда холис суд томонидан кўриб чиқилиши ҳуқуқи кафолатланади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 130-моддаси биринчи қисмида Ўзбекистон Республикасида одил судлов факат суд томонидан амалга оширилиши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (матнда ФК деб юритилади) 234-моддаси иккинчи қисмига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФКнинг 236-моддасига кўра мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФК 465-моддасига мувофик, контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланган бўлмаса ёки у мажбурият моҳиятидан келиб чиқмаса, контрактация шартномасига нисбатан маҳсулот етказиб бериш шартномаси тўғрисидаги қоидалар, тегишли ҳолларда эса давлат эҳтиёжлари учун товарлар етказиб беришга доир давлат контракти тўғрисидаги қоидалар қўлланади.

Шартноманинг 4.2-бандига кўра, тайёрловчи хўжаликка (уруғлик ҳамда йиғим — терим мавсуми учун керакли моддий-техник русурслар қийматини ҳисобга олган ҳолда) маҳсулот қийматининг 60 фоизи миқдоригача бўнак (аванс) маблағларини ойма-ой тўлаб беради.

Даъво аризаси ва иш хужжатларига кўра, даъвогар жавобгарга 4.060.771.357 сўмга тенг бўлган маблағ ва бошқа моддий бойликларни ажратиб берган, хозирги кунда жавобгарнинг қолган жами қарздорлиги 2.575.988.842 сўм асосий қарзни, 3.038.400 сўм жаримани ташкил қилади. Мазкур қарздорликни қоплаш ҳақида юборилган талабнома жавобгар томонидан оқибатсиз қолдирилган.

Даъвогарнинг даъво аризасида 2023 йил 23 декабрь холатида жавобгарнинг даъвогар олдида (2023 йил январь ойидан 2023 йил декабрь ойигача) жами 2.575.988.842 сўм асосий қарзни, 3.038.400 сўм жарима қарздорлиги мавжудлиги кўрсатилган.

Шунингдек, даъвогар топширилмаган пахта хом ашёси махсулоти кийматининг 30 фоизи микдорида, 3.038.400 сўм жарима хисоблаб, уни ундиришни сўраган. Даъвогар жаримани тўгри хисоблаган.

Бинобарин, тарафлар ўртасида тузилган контрактация шартномасининг 1.2-бандида Хўжалик 180 тонна пахта хом ашёси топшириши, шартноманинг 5.2-бандида Хўжаликнинг маҳсулотни топширишдан асоссиз бўйин товлаганда, топширилмаган маҳсулот қийматининг 30 фоизи микдорида жарима тўлаши белгиланган. Жавобгар томонидан даъвогарга мазкур шартнома бўйича пахта хом ашёси топширилмаган.

Шу сабабли суд, даъвонинг асосий қарзни ва жарима ундириш қисмларини тўлиқ қаноатлантиришни лозим топди.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига кўра суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари микдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

"Давлат божи тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонуни билан тасдикланган "Давлат божи ставкаларининг микдорлари" 2-бандининг "а" кичик бандига кўра мазкур талаб бўйича даъво бахосининг 2 фоизи микдорида, бирок базавий хисоблаш микдорининг бир бараваридан кам бўлмаган микдорда давлат божи тўланиши лозим.

Суд, даъво қаноатлантирилганлиги сабабли суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади.

Юқоридагиларга кўра, ИПКнинг 118, 128, 170, 176-179, 180 ва 186моддаларини қўллаб суд,

қарор қилди:

Даъво аризаси тўлик каноатлантирилсин.

Жавобгар "Новметан Аслзодаси" фермер хўжалигидан даъвогар "WBM Romitex" масъулияти чекланган жамияти фойдасига 2.575.988.842 сўм асосий қарз ва 3.038.400 сўм жарима ҳамда олдиндан тўланган 34.000 сўм почта ҳаражати ундирилсин.

Жавобгар "Новметан Аслзодаси" фермер хўжалигидан Республика бюджетига 51.580.545 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан шу суд орқали Бухоро вилоят судига ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ой ичида апелляция тартибида шикояти бериш (протест келтириш) мумкин.

Судья Н.Солиев

